

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie I&M

Aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu

Plaats en datum: Den Haag, 11 maart 2014
Betreft: Verzoek om beantwoording openstaande vragen schriftelijk overleg spoorlijnen Limburg
Ons kenmerk: 29984-470/2014D08785
Uw brief van: 5 maart 2014

Geachte mevrouw Mansveld,

Tijdens het algemeen overleg OV, OV-chipkaart en Taxi d.d. 6 maart 2014 is gesproken over het verslag van een schriftelijk overleg inzake de stand van zaken omtrent het beschikbaar stellen van relevante informatie over de twee spoorlijnen in Limburg die voor decentralisatie en aanbesteding in aanmerking komen (Kamerstuk 29984, nr. 470). Volgens enkele leden zijn in het schriftelijk overleg sommige vragen door u niet beantwoord.

Bij deze doe ik u de vragen toekomen die de leden nog beantwoord willen zien, met het verzoek deze uiterlijk op 19 maart 2014 te beantwoorden. Tijdens de procedurevergadering van de commissie voor Infrastructuur en Milieu d.d. 20 maart 2014 zal worden besproken of de leden nog een vervolg willen geven aan de behandeling van deze materie.

Het gaat om de volgende vragen:

VVD-fractie:

De leden van de VVD-fractie hebben de vraag hoe er van uit gegaan kan worden dat de concessievergoeding niet hoger uitvalt dan noodzakelijk, en de belastingbetaler dus niet meer betaalt dan nodig is. Wat is er in dit opzicht geleerd van de concessieverlening van de Hogesnelheidslijn (HSL) destijds, zo vragen de leden van de VVD-fractie. In het verlengde hiervan vragen de leden van de VVD-fractie hoe het vraagstuk van de kruissubsidiëring wordt aangepakt. Hoe wordt voorkomen dat door de mogelijkheid van kruissubsidiëring te laag wordt geboden op deze regionale lijnen?

Met betrekking tot het verstrekken van gegevens ten behoeve van de aanbesteding hebben de leden van de VVD-fractie de vraag of de staatssecretaris bekend is met het feit dat het MIDT-systeem over de afgelopen jaren onderwerp van kritiek is geweest, zowel vanuit de sector als de ACM, omdat het niet voldoende transparantie zou bieden. Hoe staat de staatssecretaris tegenover deze kritiek? Deelt de staatssecretaris de mening dat een systeem dat uitsluitend onder beheer van één partij staat geen basis kan vormen voor een aanbesteding waarin iedere partij dezelfde kansen en uitgangspunten moet hebben? Is dat bij het MIDT-systeem het geval? Zo ja, hoe beoogt de staatssecretaris de informatievoorsprong van in dit geval de NS, als beheerder van het systeem, op te lossen? En hoe zorgt de staatssecretaris ervoor dat de juiste gegevens volledig en correct op de tafel van alle partijen in de aanbesteding komen te liggen, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Welke rollen zijn hier weggelegd voor het ministerie, de provincie en de ACM? Ten slotte hebben de leden van de VVD-fractie op dit punt de vraag of de regels uit 2003 nog wel toereikend zijn, gelet op het sindsdien veranderde speelveld en de sindsdien ontstane nieuwe inzichten waaronder die over het MIDT-systeem en de kritiek die daarop geuit is vanuit de sector en de ACM.

De leden van de VVD-fractie vragen voorts of alles gereed is om de twee lijnen, die afgesplitst worden van het Hoofdrailnet en toegevoegd worden aan de regionale Limburgse OV-concessie, correct over te

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.im@tweedekamer.nl

dragen aan een andere vervoerder als die de aanbesteding wint.

Verder vragen de leden van de VVD-fractie of de staatssecretaris bereid is om de ACM te vragen om op de kortst mogelijke termijn te doen wat nodig is om het gelijke speelveld te realiseren en te garanderen, of daarover op z'n minst een advies uit te brengen. Zo ja, kan dat advies dan spoedig naar de Kamer worden gestuurd?

CDA-fractie:

De leden van de CDA-fractie wijzen erop dat de Federatie Mobiliteitsbedrijven Nederland (FMN) schrijft dat de gegevens uit het MIDT-systeem gehaald zijn en dat de NS dat bevestigd heeft. Zij wijzen op de kritiek die ACM daar eerder op uitte en de onderzoeken waaruit blijkt dat het systeem niet betrouwbaar is, omdat de NS daarmee zichzelf structureel kan bevoordelen. Wat is de visie van de staatssecretaris daarop, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie vragen af of het juist is dat de NS door haar beheersfunctie over MIDT mogelijk in staat is, of zou kunnen zijn, om zichzelf of haar dochterbedrijven zoals HTM, QBuzz of Abellio bij de aanbesteding te bevoordelen omdat NS als enige speler de echte getallen en aantallen kent. Ook vragen de leden van de CDA-fractie of de staatssecretaris de ACM op dit punt om haar mening of om een onderzoek heeft gevraagd. Zo nee, is de staatssecretaris bereid om dat alsnog te doen en de schriftelijke reactie van ACM naar de Kamer te sturen?

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of de staatssecretaris er mee bekend is dat het MIDT-systeem over de afgelopen jaren een flink aantal juridische procedures en claims veroorzaakt heeft tussen de NS en de regionale vervoerders, waarbij er over tientallen miljoenen euro's geprocedeerd wordt. Is de staatssecretaris er voorts mee bekend dat de ACM het MIDT-systeem als onvoldoende transparant beoordeeld heeft en Pantaneia het systeem als onbetrouwbaar heeft beoordeeld, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie willen graag vernemen of de staatssecretaris de mening deelt dat een systeem dat dermate betwist wordt en waarvan de staatssecretaris zelf al heeft besloten dat het vervangen zal worden door een onafhankelijk onderzoek, niet als basis voor een aanbesteding kan dienen als de NS zelf ook aan die aanbesteding deelneemt.

De leden van de CDA-fractie stellen vraagtekens bij de analyse dat als MIDT een te hoge opbrengst voor de NS laat zien uit de twee lijnen die de NS nu nog beheert, de door regionale vervoerders te vragen subsidie lager zal zijn dan noodzakelijk. Bovendien vragen zij of de staatssecretaris de analyse deelt dat als MIDT een te lage opbrengst voor de NS laat zien voor diezelfde twee lijnen, de regionale vervoerders een hogere subsidie vragen dan noodzakelijk is, terwijl de NS als enige de juiste getallen kent en dus, de juiste subsidie kan vragen. Klopt het, zo vragen de leden van de CDA-fractie dat op die manier de regionale vervoerders 'uitgespannen' kunnen worden? Zo ja, welke maatregelen verbindt de staatssecretaris daaraan en hoe verzekert zij dat die zullen helpen om een gelijk speelveld bij de aanbesteding tot stand te brengen. Zo nee, kan de staatssecretaris gedetailleerd aangeven waarom zij die analyses niet deelt en hoe zij het risico op uitspanning door de NS verzekert?

De leden van de CDA-fractie vragen of het juist is dat de resultaten uit de onafhankelijke meting van inkomsten te laat komen voor de start van de aanbesteding en het dus inmiddels te laat is om afspraken te maken tussen de NS, de regionale overheden en het ministerie van IenM om dit punt op te lossen. Wat zijn daarvan de gevolgen voor de aanbesteding? Met andere woorden: klopt het dat het onafhankelijk onderzoek naar de reizigersinkomsten niet gereed zal zijn voordat de aanbesteding in Limburg start, zo vragen zij.

De leden van CDA-fractie vragen hoe er vanuit gegaan kan worden dat de concessievergoeding niet hoger uitvalt dan noodzakelijk en de belastingbetaler niet meer betaalt dan nodig, als de NS in staat is om de kosten van concurrenten hoger te laten zijn of te laten lijken, met een hogere concessievergoeding tot gevolg.

De leden van de CDA-fractie vragen of de prijzen en voorwaarden van de NS voor het gebruik van de stations in Limburg openbaar en beschikbaar zijn voor andere inschrijvers. Zijn die gecontroleerd door de ACM? En zo ja, op welke punten is dat gebeurd: non-discriminatie, redelijkheid, inhoudelijke juistheid? Hoe luidde het oordeel van ACM en kan een kopie daarvan aan de Kamer worden toegezonden, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag van de staatssecretaris of zij bereid is om de ACM te consulteren over de vraag of en in welke mate knelpunten bestaan bij deze aanbesteding en in welke mate die het gelijke speelveld tussen potentiële deelnemers kunnen verstoren. Is zij bereid om het schriftelijk oordeel van ACM spoedig aan de Kamer toe te sturen? In het verlengde daarvan vragen de

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.im@tweedekamer.nl

leden van de CDA-fractie of, als hierbij knelpunten geconstateerd worden, de staatssecretaris kan garanderen dat zij, al dan niet samen met de provincie en de ACM, alles in het werk zal stellen om die op te lossen voordat de aanbesteding van start gaat. Zo nee, waarom niet en hoe zouden die problemen volgens de staatssecretaris dan wel opgelost moeten worden?

De leden van de CDA-fractie vragen bovendien hoe de staatssecretaris borgt dat de NS zich zal houden aan afspraken die zij maakt met de regionale vervoerders over dienstregelingen en hoe wordt voorkomen dat de NS zichzelf kan bevoordelen bij de Limburgse aanbesteding, door zichzelf of haar dochters betere kansen op betere aansluitingen te bieden dan andere vervoerders geboden krijgen.

De leden van de CDA-fractie vragen welke rol de staatssecretaris voor de ACM ziet weggelegd bij het zorgen voor een goede aansluiting tussen het hoofdrailnet en de regionale verbindingen, bijvoorbeeld in het licht van het overleg door de sector of geschilbeslechting tussen de NS en de andere marktspelers.

De leden van de CDA-fractie vragen of de uitkomst van het onderzoek naar kruissubsidiëring door de NS bij regionale aanbestedingen niet onmisbaar is voor het garanderen van een gelijk speelveld bij de Limburgse aanbesteding. Zo ja, waarom duurt het onderzoek zo lang?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de ACM tot nu toe niet in het onderzoek omtrent kruissubsidiëring betrokken is. En is de staatssecretaris bereid om de ACM daarin alsnog te betrekken, gelet op haar expertise op het vlak van onder meer kruissubsidiëring, concurrentievervalsing en aanbesteding? Wordt het ministerie van Economische Zaken ook betrokken, vanwege haar beleidsrol in aanbestedingen en mededinging, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie vragen of de NS op dit moment een gescheiden boekhouding voert tussen haar verschillende activiteiten. Zo nee, waarom niet en hoe wordt kruissubsidiëring met concurrentievervalsing tot gevolg dan effectief uitgesloten? Welke rol speelt de ACM hierin en wordt die rol ex ante gespeeld, zo vragen zij.

Ook vragen de leden van de CDA-fractie hoe de staatssecretaris voorkomt dat de NS of haar dochtermaatschappijen door kruissubsidiëring via bijvoorbeeld het HRN, de exploitatie van winkels en broodjeszaken of een lagere dividendafdracht in staat is om haar prijzen in Limburg te kruissubsidiëren en zo de laagste prijs neer te leggen. Is de staatssecretaris bereid om de ACM te vragen hier onderzoek naar te doen voordat de aanbesteding start en het oordeel van de ACM spoedig naar de Kamer te sturen, zo vragen zij. De leden van de CDA-fractie vragen of de ACM op dit moment al effectief bevoegdheden heeft om ongewenste kruissubsidiëring ex ante aan te pakken en te voorkomen.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag wanneer het onderzoek gereed is en of dat nog is voordat de aanbesteding van start gaat? Is er dan nog tijd om de aanbevelingen te implementeren voordat de aanbesteding start en daarop effectieve controle door de ACM te vragen?

De leden van de CDA-fractie vragen of de staatssecretaris de gedachte deelt dat het wellicht beter zou zijn dat de NS in het geheel niet meer deelneemt aan aanbestedingen van regionaal vervoer, maar zich in plaats daarvan uitsluitend richt op uitoefening van haar hoofdtaak, te weten exploitatie van de HRN-concessie en zich voor de regio beperkt tot een goede samenwerking met de regionale vervoerders.

Tevens vragen de leden van de CDA-fractie of de staatssecretaris bereid is om de wenselijkheid van die scheiding te laten onderzoeken in het licht van de HRN-concessie en de uitkomst van dat onderzoek met de Kamer te delen, voordat de conceptconcessie in het algemeen overleg van 23 april aanstaande besproken zal worden. Zo nee, waarom niet, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd hoe de afspraken luiden waaraan in de brief van 10 februari van de staatssecretaris gerefereerd wordt. Kan de staatssecretaris een kopie van de regeling naar de Kamer toesturen? De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of deze afspraken en regels openbaar zijn voor iedereen. Zo nee, hoe kunnen andere vervoerders dan de NS dan controleren of de gegevens die nodig zijn om een aanbidding te doen, ook inderdaad aangeleverd zijn en conform de regelgeving is?

D66-fractie:

De leden van de D66-fractie lezen dat er in 2003 afspraken zijn gemaakt tussen decentrale overheden, de NS en het ministerie over de gegevens die beschikbaar moeten worden gesteld. Kan de staatssecretaris aangeven om welke gegevens dit gaat? Zijn de gemaakte afspraken openbaar en zijn deze afspraken recent geëvalueerd, of gaat dat nog gebeuren?

De leden van de D66-fractie wijzen er op dat de ACM recent een aantal knelpunten heeft gesignaleerd

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.im@tweedekamer.nl

bij decentrale aanbestedingen. Zij vragen of de staatssecretaris de ACM ook om advies kan vragen over of er sprake is van een gelijk speelveld bij de aanbesteding van de spoorlijnen in Limburg.

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris om aan te geven of de onafhankelijke verdeling van de reizigersinkomsten nog op tijd komt voor de Limburgse aanbesteding. Deze leden vragen ook of de voorwaarden en tarieven ten behoeve van de exploitatie van stations reeds openbaar zijn, en zo niet, of dit wel ruim op tijd voor de aanbesteding openbaar zal worden.

De leden van D66 vragen hoe de staatssecretaris garandeert dat NS niet door kruissubsidiëring via bijvoorbeeld de onderhandse gunning van het hoofdrailnet, haar vastgoed of winkels in staat zal zijn de prijs voor de bieding te verlagen.

ChristenUnie-fractie:

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat betreft de transitiekosten of het klopt dat NS heeft gesteld dat de overdracht van de twee treindiensten leidt tot versnelde afschrijvingskosten. Wat is hierover het standpunt van de staatssecretaris? De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de staatssecretaris aan te geven of NS het recht heeft om compensatie te vragen voor het materieel aangezien de Wet Personenvervoer 2000 geen plicht bevat om het oude materieel over te nemen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wanneer de aanbesteding in Limburg start en hoe de rolverdeling in dit proces is tussen Staat, aanbestedende overheid (provincie Limburg) en toezichthouders zoals ACM en ILT.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het decentralisatiebesluit van de twee betreffende stoptreindiensten inmiddels genomen is.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het klopt dat uit onderzoek van Pantaneia/NEA is gebleken dat het MIDT-systeem niet betrouwbaar is en tot structurele bevoordeling van NS kan leiden. Klopt het dat ook de ACM dit systeem als "niet transparant en ongewenst" ziet omdat er geen garantie is dat deze gegevens juist en volledig zijn? En dat deze gegevens ook niet onafhankelijk zijn vastgesteld en dat de ACM melding heeft gemaakt dat de NS de aanbesteding van de Limburgconcessie via MIDT beslissend kan beïnvloeden? De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de staatssecretaris dat beoordeelt in het licht van dat de NS zelf aan de aanbesteding wil deelnemen.

De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten hoe wordt uitgesloten dat de NS door mogelijke kruissubsidiëring bij de Limburgse aanbesteding te laag inschrijft of met verlies aanbiedt, waarna de verliezen goedge maakt moeten worden uit duurdere treinkaartjes of een lager dividend dat de belastingbetaler ontvangt. Welke voorzorgsmaatregelen worden daartoe getroffen, hoe zijn die te controleren voor concurrerende bedrijven en hoe zijn die te controleren voor de aanbestedende dienst, voor de aandeelhouder en voor de ACM?

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu,

I.B. Sneep